Fylkesmannen i Hordaland

Ragn-Sells AS, Rådalen, Bergen kommune **Inspeksjonsrapport nr. 2009.101**

Virksomhetens navn:	Ragn-Sells AS, Avd Bergen	**Arkivkode:**	2007/3133 472
Adresse:	Fanaveien 221 5239 Bergen	**Anleggsnr:**	1201.0316.03
Organisasjonsnr:	974737604 eies av 952187627	**Bransjenr. (NACE–kode):**	38.110
Utslippstillatelse av:	02.12.97 og 09.05.97 med senere endringer	**Tidsrom for kontrollen:**	10 og 13.11.09
Tilstede fra virksomheten:	Odd Gunnar Skulstad, prod sjef Jarle Hamre, HMS-koodinator Deltok kun 10.11.09: Roger Kråkenes, driftsleder Helge Dahl, mottakskontrollør Einar Skau, sikkerhetsrådgiver	**Fra Fylkesmannen:**	Barbro Relling Astrid Holte

Rapporten inneholder:

Avvik og anmerkninger som ble avdekket innen følgende kontrollerte områder:

- Basiskarakterisering og verifikasjon av avfall
- Mottakskontroll for utfylling av rene masser
- Håndtering av EE-avfall
- Internkontroll

Hovedkonklusjon:

Vi fant tre avvik

- **Restavfallet som leveres til deponi er ikke godt nok undersøkt for å avklare hvilke betydning sammensetningen, utlekkingspotensialet og miljøpåvirkningen av avfallet har på deponiet, jamfør krav til basiskarakterisering og verifikasjon**
- **Det er ikke gjennomført risikovurdering av om dagens håndtering av EE-avfall på er forsvarlig**
- **Virksomheten mangler skriftlige rutiner for mottak av rene utfyllingsmasser**

Frist for skriftlig tilbakemelding med bekreftelse på at avvikene er rettet er **19. april 2010**

Utarbeidet dato: 19.02.10

Sign.: Barbro Relling
Barbro Relling
Saksbehandler

Godkjent dato: 19.02.10

Sign.: Kjell Kvingedal
Kjell Kvingedal
seksjonssjef

1. Definisjoner og informasjon

Kontrollaksjon Deponi 2009-2010 skal bidra til å redusere ulovlig deponering av avfall på deponier ved at:

- den driftsansvarlige ved deponiet gjennomfører en tilfredsstillende mottakskontroll
- avfallsprodusentens basiskarakterisering og verifikasjon av avfall er korrekt og tilstrekkelig

Informasjon om regelverk og hjelpemidler finner du på www.klif.no og www.regelhjelp.no

Basiskarakterisering og mottakskontroll

Den som har gitt opphav til avfallet (avfallsprodusent) har ansvaret for at dette basiskarakteriseres. Alt avfall skal basiskarakteriseres. Formålet med basiskarakteriseringen, verifikasjonen og mottakskontrollen er å bidra til at følgende er kjent før deponering: sammensetning, utlekkingspotensial, miljøvirkninger og øvrige egenskaper som har betydning for deponiet på kort og lang sikt. Nærmere krav fremgår av avfallsforskriften § 9-11, jf. vedlegg II punkt 1.

Den driftsansvarlig ved deponiet avgjør om avfallet kan deponeres ved deponiet på bakgrunn av dokumentasjonen fra avfallsprodusenten og informasjon som den driftsansvarlige selv innhenter gjennom mottakskontroll av avfallet. Mottakskontrollen består i visuell besiktigelse av hvert lass samt stikkprøver av enkelte leveranser. Avfall som ikke oppfyller kriteriene for mottak ved deponiet skal avvises.

Regelverk

- Lov om 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 7 første ledd/andre ledd og § 29
- Forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kapittel 9. om deponering av avfall og kapittel 11. om farlig avfall
- Forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5.

Definisjoner

Avvik: overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen (for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, produktkontrolloven og forskrifter hjemlet i disse lovene eller krav og vilkår fastsatt i tillatelse).
Anmerkning: et forhold som miljøvernmyndighetene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse og miljø og som ikke omfattes av definisjonen for avvik.
Kontrollgebyr: Se kapittel 39 i forurensningsforskriften: *Gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven.* Virksomheten skal betale gebyr for kontrollen, jf. forurensningsforskriften § 39-6.

Farlig avfall

Det er ca. 60 000 tonn farlig avfall med ukjent skjebne i dag. Noe av dette havner sannsynligvis på deponier, bl.a. oljeholdig avfall, impregnert tre og PCB-holdig avfall. Resultater fra analyser tatt av sigevann fra deponier viser at det lekker miljøgifter som kommer fra farlig avfall. Ved oppussing eller riving av bygg/anlegg må man forsikre seg om at avfall blir tatt forsvarlig hånd om se også avfallsforskriften kap. 15 om byggavfall, særlig § 15-5 om miljøkartlegging av farlig avfall.

Informasjon om vedtak om tvangsmulkt

Dersom Fylkesmannen ikke har mottatt en rettidig tilbakemelding fra virksomheten, som godtgjør at avvikene er rettet, vil Fylkesmannen vurdere å ta i bruk tvangsmulkt. Før et ev. vedtak om tvangsmulkt fattes, vil virksomheten bli forhåndsvarslet og gitt anledning til å uttale seg, jf. forvaltningsloven § 16.

Offentlige tilsynsrapporter

Alle tilsynsrapporter fra Fylkesmannen i Hordaland er offentlige og blir lagt ut på vår nettside http://www.fylkesmannen.no/hordaland.

2. Dokumentunderlag

Ragn-Sells, avd Bergen 091.01

Dokumentunderlag for inspeksjonen var:

- *Lov av 13.03.81 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall* (forureiningslova) § 7 første ledd/andre ledd.
- *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall* (avfallsforskrifta) kapittel 9 om deponering av avfall og kapittel 11 om farlig avfall
- *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter* (Internkontrollforskrifta)
- *Utslippstillatelse av 02.12.1997 og 09.05.1997 med senere endringer*

3. Omfang

Følgende område ble dekket under inspeksjonen:

- Avfallsvurderinger og basiskarakterisering
- Prøvetaking og testing
- Håndtering av EE-avfall
- Mottakskontroll for rene masser
- Internkontroll

Fylkesmannen har under inspeksjonen ikke vurdert andre forhold ved virksomheten

4. Avvik

Følgende avvik ble avdekket under inspeksjonen:

Avvik: 1

Restavfallet som leveres til deponi er ikke godt nok undersøkt for å avklare hvilke betydning sammensetningen, utlekkingspotensialet og miljøpåvirkningen av avfallet har på deponiet, jamfør krav til basiskarakterisering og verifikasjon

Avvik fra: *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 9-11, jf. vedlegg II, pkt 1.1-1.3 og pkt 3*

Kommentarer
Ved Ragn-Sells sitt sorteringsanlegg i Rådalen blir det tatt imot avfall fra mange kunder. Mye av avfallet blir tippet på en overbygd sorteringsplate. Her blir gjenvinnbare fraksjoner som gips, trevirke, metall, glass etc sortert fra. Restavfallet blir, ved hjelp av grabb, sortert i to hovedfraksjoner; restavfall til deponi (Franzefoss Gjenvinning på Eide) og restavfall til forbrenning (BIR Avfallsforbrenning). En person er ved sorteringsplaten og plukker ut elektrisk- og elektroniskavfall (EE-avfall), farlig avfall og annet avfall som ikke skal deponeres.

Ragn-Sells har skriftlige rutiner for karakterisering av avfall til deponi (D3-801) og for verifikasjon av basiskarakterisering (D3-803). I tillegg har de rutine for mottakskontroll av avfall til deponi (D3-802). Det er også laget et skjema for basiskarakterisering av avfall fra sortering til deponi.

Ragn-Sells har definert restavfall fra sorteringsanlegget som avfall som oppstår jevnlig i like prosesser. Hver måned skal en representativ andel av restavfallet tilsvarende 3 m^3 verifiseres ved at det spres utover et egnet og rent område. Verifikasjonen gir et anslag på prosentvis fordeling ulike typer materiale i avfallet (papp/papir, plast, metaller, glass, treverk, tekstiler, masser). I tillegg skal eventuelle funn av forbudte materiale som farlig avfall, matavfall og EE-avfall noteres og dokumenteres med foto. Resultatene fra verifikasjonen skal sammenholdes med tidligere plukkanalyser og gi et gjennomsnitt av variasjonen som danner grunnlag for basiskarakterisering.

Vår vurdering
Verifikasjon i form av månedlige plukkanalyser og registrering av sammensetningen av restavfallet er et godt utgangspunkt for å karakterisere avfallet som går til deponi. Men de månedlige verifikasjonene oppfyller ikke i seg selv kravene til basiskarakterisering av avfallet. Resultatene fra verifikasjonen gir kun en bekreftelse på sammensetningen av avfallet.

For å oppfylle kravene i vedlegg II i avfallsforskriftens kapittel 9, må det gjøres en grundigere beskrivelse og dokumentasjon av avfallet, jamfør de spesifikke kravene gitt under punkt 1.1

<u>Basiskarakteriseringen skal:</u>

- fremskaffe grunnleggende opplysninger om avfallet (type, opprinnelse, sammensetning, konsistens og utlekkingsegenskaper)
- fremskaffe grunnlegende opplysninger for å forstå avfallets adferd ved deponering og for å vurdere forbehandling
- vurdere avfallet opp mot grenseverdier dersom mistanke om farlig avfall
- identifisere kritiske parameter som skal følges opp ved verifikasjon

Mistanke om farlig avfall og krav til testing
Ved mistanke om innhold av farlig avfall i ordinært avfall skal avfallet testes. Med mistanke menes at avfallet kan inneholde rester av farlig avfall, og ikke nødvendigvis at alt avfallet må inneholde så mye farlige stoffer at hele avfallsleveransen skulle vært klassifisert som farlig avfall. Hensikten med testing vil blant annet være å avdekke om avfallet inneholder farlig avfall som bør sorteres ut før det sendes til deponering.

Restavfall fra sorteringsanlegg kan inneholde farlig avfall som for eksempel isolasjon med innhold av bromerte flammehemmere, puss, maling, fugemasser eller gulvbelegg med innhold av PCB og EE-avfall med innhold av miljøfarlige komponenter.

Dersom det er mistanke om innhold av farlig avfall, forutsetter dette at det er tatt analyser av miljøgifter i avfallet og at dette blir vurdert opp mot faresetninger etc i kap.11 i avfallsforskriften (om farlig avfall). Dette vil også kunne inngå som parameter i forbindelse med verifikasjon.

Prøvetakingen skal være basert på en prøvetakingsstrategi (jamfør punkt 3 i vedlegg II) hvor man tar hensyn til avfallets sammensetning og egenskaper, med utgangspunkt i gjeldende standard for prøvetaking av avfall. Prøvetakingsstrategien skal sikre at det tas representative prøver, og at omfanget av karakterisering og testing er dekkende for det aktuelle avfallet

Avvik 2
Det er ikke gjennomført risikovurdering av om dagens håndtering av EE-avfall på er forsvarlig

Avvik fra: *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5, punkt 6.*

Kommentarer

Håndtering av data- og fjernsynsskjermer
Under inspeksjonen ble det observert at innsamlet data- og fjernsynsskjermer var lagret utendørs på bakken. Flere av skjermene var knuste eller i fare for å bli knust, ved videre håndtering. Ragn-Sells opplyste at dette var første gang de håndterte EE-avfallet på denne måten etter instruks fra Ragn-Sells sentralt. Det ble opplyst at avfallet skulle leveres videre til behandling (forbrenning?) hos SAKAB i Sverige.

I e-post av 12. januar 2010 har vi fått oversendt opplysninger fra Ragn-Sells As, Elektronikk og Ragn-Sells AS, Øst med en beskrivelse og vurdering av håndteringen. Disse opplysningene gir ikke grunnlag for å si om dette er forsvarlig håndtering i forhold til å hindre spredning av miljøgifter og å fremme mulig gjenvinning av EE-avfallet.

Sanering av komfyrer og vaskemaskiner
I etterkant av inspeksjonen har det blitt stilt spørsmål ved håndteringen av store hvitevarer (komfyrer, vaskemaskiner o.l) som Ragn-Sells i dag leverer til Norscrap West for metallfragmentering. Ragn-Sells har i e-post av 12. januar 2010 opplyst at EE-avfallet i dag hovedsakelig er av nyere dato og som ikke inneholder miljøskadelige komponentene. Vi mener at denne vurderingen ikke er tilstrekkelig grunnlag for å sikre at EE-avfallet er riktig sanert før videre behandling.

Vår vurdering
Ragn-Sells må gjennomføre en risikovurdering av håndteringen av alt EE-avfall ved anlegget i Rådalen. Med bakgrunn i denne må det lages rutiner som sikrer forsvarlig håndtering av EE-avfallet, både ved transport, lagring, omlasting og videreforsendelse til behandling.

Miljøsanering av EE-avfall krever i utgangspunktet egen tillatelse fra Fylkesmannen. Som en del av risikovurderingen av håndteringen av EE-avfallet, må Ragn-Sells avklare om og hvordan hvitevarene som leveres til Norscrap West skal saneres og om dette krever egen tillatelse etter forurensingsloven.

Avvik 3:
Virksomheten mangler skriftlige rutiner for mottak av rene utfyllingsmasser

Avvik fra: *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5, punkt 7 og forurensingsloven § 7*

Kommentarer
Ragn-Sells har tillatelse fra Bergen kommune etter plan og bygningsloven til utfylling av rene masser på gnr 97, bnr 1 ved Hordnesmarka i Rådalen (jf godkjenning fra Bergen kommune i brev av 36.05.03 med endring av 30.05.06).

Ved tilsynet var det ikke etablert rutiner for mottak av rene masser til utfylling. I etterkant av tilsynet har Rang-Sells i e-post av 22. januar 2010 opplyst at praksis for mottak av fyllmasser og betong uten armering er endret.

Det må etableres skriftlige rutiner for mottakskontroll som sikrer at kun rene masser blir brukt som utfyllingsmasser. Rang-Sells må også etablere rutiner som sikre at utfyllingen ikke medfører forurensing til omgivelsene, for eksempel ved kontroll av sigevannet.

Om utfyllingsmasser
Masser som leveres til utfylling vil ofte være masser som er gravd opp i forbindelse med bygge- og gravearbeid. I slike tilfeller gjelder forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider. Tiltakshaver skal ved graving vurdere om det er forurenset grunn i området, der et terrenginngrep er planlagt gjennomført. Som grunnlag for en slik vurdering må tiltakshaver skaffe seg kunnskap om det har vært virksomhet som kan ha forurenset grunnen, om det finnes tilkjørte forurensede masser eller det av andre årsaker er grunn til å tro at det er forurenset grunn.

Den som bruker gravemasser til utfyllingsformål må sikre seg at massene som tas imot er rene. Det forutsettes at den som driver utfyllingen skaffer seg kunnskap om og dokumenterer hvor massene kommer fra, og om det kan være mistanke om at massene er forurenset. Dette kan skaffes ved å få dokumentasjon på de vurderinger som er gjort i forbindelse med gravearbeidene, som for eksempel om det har vært bensinstasjon eller oljeutskiller i området, om det er masser som har ligget nær byggverk med høyt innhold av PCB, CCA eller kreosot, om massene stammer fra branntomter, drivhustomter, veituneller eller utløpet fra disse. Eller om massene er såkalt byjord som ofte inneholder en miks av ulike forurensninger, eller er masser som er flyttet fra forurensede områder.

Se ellers vedlagt brev til Bergen kommune verdrørende regelverk for masser som er tillatt brukt i utfyllinger, datert 22.10.2009.